

کنند قرآن، میان ما و شما داور باشد. نصیحت‌های علی^{علیه السلام} در اینکه این ماجرا نیرنگ معاویه است سودی نبخشید و افراد، مولای ما را مجبور به قبول پیشنهاد معاویه کردند. پس از آن ماجرا که نیرنگ معاویه آشکار شد، خوارج به علی^{علیه السلام} گله کردند که چرا حکمیت را پذیرفتی؟ و آن حضرت در پاسخ به آنان فرمود که قرار شد که داوران براساس قرآن عمل کنند و هر چه قرآن گفت، حاکم باشد و تازه، شما مرا به قبول داورى مجبور کردید در حالی که من نمی‌خواستم قبول کنم. آن حضرت در پاسخ به خوارج، درباره قرآن فرموده است: احیای قرآن، مفهومی جز اتحاد بر محور آن ندارد.^۱ مولا، امامت را محور وحدت می‌داند. به این چیزی که می‌گویم کمی فکر کن:

ایا با حکمت و مهریانی پیامبر سازگار است که دل‌هایی را که در طی ۲۳ سال به هم پیوند داده و میان آن‌ها برادری برقرار کرده، به حال خود رها کند تا شهر به هرج و مرج کشیده شود و زحمات او برباد رود؟ ایا با حکمت و مهریانی او سازگار است که اتحاد پدید آمده در جامعه مسلمانان را فراموش کند و مردم را مثل گله بدون چوپان رها کند و به آن‌ها بگوید: بعد از من خود دانید! و هر کسی را که دلتان خواست به رهبری انتخاب کنید؟ پیامبری که ما او را می‌شناسیم چنین نمی‌کند. او از پدر و مادر به انسان‌ها دلسوزتر است و به خوبی می‌داند که جامعه بدون امام و راهنما بسیار آسیب‌پذیر است و خیلی زود از هم می‌پاشد. مولا علی^{علیه السلام} نیز به این حقیقت اشاره می‌کند که امامت و رهبری، محور اتحاد امت است و جامعه بدون امام و رهبر راستین، خیلی زود طعم شکست را می‌چشد. آن حضرت درباره خود - که امام بر حق و جانشین رسول خدا^{صلی الله علیه و آله} و خلیفه مسلمانان است - فرموده است: واقعیت جز این نیست که من قطب آسیایم، چرخ‌های کشور باید بر محورم بچرخد و من در جای خویش ثابت بمانم. اگر لحظه‌ای جایگاهم را رها کنم، مدارش سرگردان می‌شود و سنگ زیرین آن به لغزش می‌گراید.^۲

حالا نوبت توست که به آنچه آمد، خوب فکر کنی و بکوشی که دوستی‌ها و هم‌دلی‌هایت بر محور خدا، پیامبر، امامت، دین و مکتب باشد نه بر محور شیطان و کفر. حالا نوبت توست که به کلام مولایت فکر کنی که آیا تاکنون همان‌گونه که او می‌خواسته بوده‌ای یا نه، و اگر نه، چرا؟ من همین قدر می‌دانم که امسال که سال اتحاد است، می‌توان به یک هم‌دلی منطقی و خداخواهانه رسید؛ آن پیوند و همدلی که هیچ وقت پایان نمی‌پذیرد.

پی‌نوشت

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۸.
۲. همان، خطبه ۵۸.
۳. همان، خطبه ۱۱۲.
۴. همان، خطبه ۱۲۷.
۵. همان، خطبه ۱۱۸.

به اعتقاد مولا علی^{علیه السلام}، اتحاد محورهایی دارد که باید حول آن‌ها به همدلی رسید. اول آن‌ها خدا و پیامبر است؛ من و تو تردیدی نداریم که «لا اله الا الله» و «محمد رسول الله» شعار مشترک همه مسلمان‌هاست و همه اعم از شیعه و سنی به آن دو عشق می‌ورزند. امیرمؤمنان^{علیه السلام} بر سر برخی دانشمندان فریاد می‌زند که با وجود خدای واحد و کتاب و پیامبر واحد نباید این قدر اختلافاتان گسترده باشد و جامعه را به هرج و مرج بکشاند؛ یعنی خدا و پیامبرش می‌توانند سر فصل‌های خوبی برای اتحاد باشند؛ و من و تو، در وقت اختلاف، به یاد هم بیاوریم که خدا و پیامبران یکی است. تازه خود مولا در جنگ صفین، در گزارش خود می‌فرماید که با اهل شام درگیر شدیم در حالی که به ظاهر پروردگاران و پیامبران یکی بود. یعنی با وجود خدا و پیامبر واحد، می‌شد که کارمان به نزاع نکشد، اما یاغی‌گری معاویه کار را به نبرد کشاند.

مولای ما، دین و مکتب را هم محور وحدت می‌داند؛ آن چیزی که حتماً تو هم به آن فکر کرده‌ای. حس نمی‌کنی که افرادی که یک دین دارند بیش‌تر با هم متحدند؟ حس نمی‌کنی که مثلاً مسیحی‌های یک شهر بیش‌تر به هم مهر می‌ورزند و علاقه نشان می‌دهند؟! حالا نیم‌نگاهی به وضعیت مسلمانان بیانداز و ببین گاه سران کشورهای عربی، به راحتی از کنار کشته شدن صدها فلسطینی می‌گذرند و انگار نه انگار آنان مسلمان‌اند آنان مگر کلام مولا را نشنیده‌اند که: «واقعیت جز این نیست که همگی شما براساس دین خدا برادرید». نمی‌دانم! تنها این را می‌دانم که روزانه صدها مسلمان بی‌گناه در عراق و افغانستان و فلسطین کشته می‌شوند و برخی از مسلمانان، به فکر معیشت خوددند و حتی لحظه‌ای به این مسائل نمی‌اندیشند و تازه با شهامت خود را مسلمان می‌دانند، و در مقابل، چند میلیون یهودی، چنان با هم متحدند که از کیان جعلی اسرائیل مانند ناموس خود محافظت می‌کنند و همه پول و آبروی خود را در خدمت آن قرار می‌دهند. چه قصه غم‌انگیزی!

بگذار به کلام مولا برگردیم که قرآن را محور خوبی برای اتحاد و پیوند اجتماعی می‌داند و همگان را به نوشیدن از این چشمه زلال معرفت دعوت می‌کند. مسلمانان تا وقتی که بر محور قرآن گرد هم آیند دچار چنددستگی و تشتت نمی‌شوند؛ اما باید مراقب بود که گاه دشمن از ظاهر قرآن سو استفاده می‌کند و من و تو را فریب می‌دهد، چنان‌که در صفین یاران آن حضرت را فریب داد. معاویه دستور داد که قرآن‌ها را بر سر نیزه کنند و اعلام

بای درس علی^{علیه السلام} جواد محمدزمانی

محورهای اتحاد در نهج البلاغه